

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU2023 m. sausio 26 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinskio (kolegijos pirmininkas), Gedimino Sagačio ir Egidijos Tamošiūnienės (pranešėja), teismo posėdyje kasacinę rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės I. Ž. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 8 d. ir 2022 m. kovo 22 d. nutarčių peržiūrėti civilinėje byloje pagal ieškovės I. Ž. ieškinį atsakovui L. G. dėl pakvitavimo pripažinimo negaliojančiu, išlaidų dydžio pakeitimo; išvadą teikianti institucija Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus apskritys vaiko teisių apsaugos skyrius.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių teismo procesinių sprendimų patvirtintos sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių, kiek tai susiję su išlaidų nepilnamečiam vaikui nustatymu, pakeitimą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 3.201 straipsnio 1 dalis), aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė teismo padidinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 nustatytą išlaidų nuo 150 Eur iki 350 Eur kiekvieną mėnesį mokamomis periodinėmis išmokomis nuo kreipimosi su ieškiniu į teismą dienos iki sūnaus pilnametystės, pripažinti negaliojančiu 2017 m. gegužės 30 d. pakvitavimą.
3. Ieškovė nurodė, kad ginčo pakvitavimas dėl skolos sumokėjimo už vaikui skirtą išlaidų negalioja, nes ji pasirašė 2017 m. gegužės 30 d. pakvitavimą negavusi pinigų.
4. Ieškovė prašė padidinti išlaidų, nes vaikas auga, didėja jo poreikiai. Be to, vaikui nustatyta trumparežisė, todėl reikia akinių, jam taikytas gydymas dėl pėdų iškrypimo, reikės kineziterapijos paslaugų. Atsakovas gali teikti didesnę išlaidą, nes jo išsilavinimas yra aukštas, specialybė – marketingas, administravimas, Europos Sąjungos politika.
5. Atsakovas prašė ieškinį atmesti ir nurodė, kad 2017 m. gegužės 30 d. pakvitavimo 2.2 papunktyje įrašyta, jog nepilnamečiam sūnui išlaikyti ieškovė iki vaiko pilnametystės gavo 19 800 Eur. Be to, atsakovas vaikui išlaikyti skyrė pinigams pakvitavime nurodytą 19 800 Eur sumą ir papildomai išlaidų konkrečiu turtu. Atsakovas taip pat nurodė, kad vaiko poreikiai šiuo metu nėra iš esmės pasikeitę.

II. Pimosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Vilniaus regiono apylinkės teismas 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimu ieškinį tenkino: pripažino negaliojančiu 2017 m. gegužės 30 d. pakvitavimą, pakeitė Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 patvirtintos sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių 2.2 punktą priteisdamas iš ieškovo nepilnamečiam vaikui išlaikyti po 350 Eur kiekvieną mėnesį mokamų periodinių išmokų nuo ieškinio padavimo teisme dienos (2019 m. spalio 8 d.) iki vaiko pilnametystės, šią sumą indeksuojant kasmet Vyriausybės nustatyta tvarka; nepilnamečio vaiko išlaidų lėšų tvarkytoja užfukto teise paskyrė vaiko motiną I. Ž.
7. Pimosios instancijos teismas, nustatęs bylos aplinkybes, susijusias su poreikiu padidinti priteistą išlaidų dydį, nurodė, kad vaikui svarbi visavertė mityba, būtinos išlaidos sveikatos priežiūrai, aprangai, avalynei, vaiko lavinimui, laisvalaikui, kultūriniam ir kitokio pobūdžio ugdymui, todėl nusprendė, kad ieškovės nurodyta prašoma priteisti iš atsakovo 350 Eur suma vaiko išlaidų per mėnesį yra reali ir būtina, siekiant užtikrinti materialines sąlygas vaiko fiziniams ir socialiniams vystymuisi, jo gebėjimų tobulinimui.
8. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi civilinę bylą pagal atsakovo apeliacinį skundą, 2022 m. kovo 8 d. nutartimi pakeitė Vilniaus regiono apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimą ir civilinės bylos dalį dėl 2017 m. gegužės 30 d. pakvitavimo pripažinimo negaliojančiu nutraukė, pirmosios instancijos teismo sprendimo rezoliucinę dalį išdėstė pakeisdama Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 patvirtintos 2017 m. birželio 12 d. Sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių 2.2 punktą, jį išdėstė taip, kad iš ieškovo nepilnamečiam vaikui išlaikyti priteistina po 230 Eur, mokamų nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo įsigaliojimo dienos kiekvieną mėnesį periodinėmis išmokomis iki vaiko pilnametystės, šią sumą indeksuojant kasmet Vyriausybės nustatyta tvarka, o lėšų tvarkytoja užfukto teise paskiriamą vaiko motiną I. Ž.
9. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad ieškovė prašė priteisti išlaidų vaikui nuo ieškinio į teismą padavimo dienos, tačiau tarp šalių jau buvo sudarytas susitarimas, pagal kurį atsakovas įsipareigojo vaikui teikti išlaidų po 150 per mėnesį, ir tik kreipiantis į teismą dėl išlaidų skirtos sumos padidinimo buvo paprašyta pakeisti Sutarties 2.2 papunktį. Esant galiojančiam Sutarties 2.2 papunkčiui, nebuvo teisinio pagrindo retrospektyviai pakeisti tėvų susitarimo dėl vaiko išlaidų sąlygos ([CK 6.189 straipsnio](#) 1 dalis), t. y. nustatyti pareigą mokėti didesnes periodines išmokas nuo ieškinio į teismą padavimo dienos. Kreipimosi į teismą metu galiojo šalių sudarytas susitarimas ir atsakovas buvo įvykdęs pareigą sumokėti po 150 Eur iki vaiko pilnametystės. Pimosios instancijos teismui pakeitus Sutarties 2.2 papunktį, o apeliacinės instancijos teismui pripažinus tokią išvadą teisėta, iš atsakovo priteistinas 230 Eur išlaidas turi būti mokamas nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo įsigaliojimo dienos kiekvieną mėnesį periodinėmis išmokomis iki vaiko pilnametystės, šią sumą indeksuojant kasmet Vyriausybės nustatyta tvarka.
10. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi ieškovės prašymą išskirti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 8 d. nutartį, 2022 m. kovo 22 d. nutartimi jo netenkino.
11. Apeliacinės instancijos teismas, susipažinęs su ieškovės prašymu, nustatė, kad ieškovė prašė teismo patikslinti, nuo kurio pirmosios instancijos teismo sprendimo keičiamas vaiko išlaidų dydis ir įsigaliojimo data, todėl nusprendė, kad ieškovei buvo aiški rezoliucinė dalis, tik ji nesuprato, nuo kurios datos pakeista sutartis tampa atsakovui privaloma.
12. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad ieškovė 2019 m. spalio 4 d. priešieškiniu prašė pakeisti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 patvirtintos 2017 m. birželio 12 d. Sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių 2.2 papunktį. Ieškovės priešieškiniu išnagrinėjo Vilniaus miesto apylinkės teismas ir 2021 m. gruodžio 1 d. priėmė sprendimą byloje Nr. [e2-52-494/2021](#). Atsakovui pagal priešieškinių L. G. pateiktus apeliacinį skundą, Vilniaus apygardos teismas 2022 m. kovo 8 d., priimdamas nutartį civilinėje byloje Nr. [e2A-798-803/2022](#), apeliacinę tvarka išnagrinėjo bylą pasisakydamas dėl Vilniaus regiono apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimo, priimto civilinėje byloje pagal ieškovės I. Ž. ieškinį dėl pakvitavimo pripažinimo negaliojančiu, išlaidų dydžio pakeitimo.
13. Apeliacinės instancijos teismas, sprenddamas dėl prašymo išskirti sprendimą, nurodė, kad Vilniaus regiono apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimas buvo apskustas. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksą (toliau – ir [CPK](#)) 331 straipsnio 6 dalį apeliacinės instancijos teismo sprendimas ar nutartis įsiteisėja nuo jų priėmimo dienos. Vadinausi, Vilniaus apygardos teismui 2022 m. kovo 8 d. priėmus nutartį byloje Nr. [e2A-798-803/2022](#), įsigaliojo Vilniaus regiono apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimas, kuriuo nuspręsta pakeisti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 patvirtintos 2017 m. birželio 12 d. Sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių 2.2 papunktį. Taigi atsakovas, vykdydamas apeliacinės instancijos teismo priimtą procesinį dokumentą, privalo teikti išlaidų po 230 Eur nuo 2022 m. kovo 8 d. ([CPK](#) 18 straipsnis).

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

14. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 8 d. ir 2022 m. kovo 22 d. nutarčių dalis dėl padidinto išlaidų priteisimo momento nustatymo ir pakeisti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 patvirtintos 2017 m. birželio 12 d. Sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių 2.2 papunktį, jį išdėstyti taip, kad iš L. G. priteistas materialinis išlaidas sūnui po 230 Eur išlaikyti mokamas nuo ieškinio teismui padavimo dienos (2019 m. spalio 4 d.) kas mėnesį periodinėmis išmokomis iki sūnaus pilnametystės, šią sumą indeksuojant kasmet Vyriausybės nustatyta tvarka; vaiko išlaidų lėšų tvarkytoja užfukto teise paskiriamą vaiko motiną I. Ž., priteisti bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 14.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias padidinto išlaidų priteisimo momentą, nes didesnis išlaidas nepilnamečiam vaikui turi būti mokamas nuo ieškinio dėl išlaidų padidinimo pareiskimo dienos. Turtinės vaiko teisės į didesnę išlaidų prielaidą egzistuoja jau kreipimosi į teismą metu, o teismo sprendimu tokia teisė tik patvirtinama. Dėl to didesnis išlaidų mokėjimo pradžios momentas nustatytas prioritetai teikiant vaiko interesams ir vadovaujantis [CK 3.200](#) straipsnyje įtvirtinta bendrąja taisykle (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gruodžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-529/2014](#)). Kitam suinteresuotiniui turint galimybių teikti didesnę išlaidų, jeigu jo padidinimo reikalaujama pagrįstai, nuo šio momento atsiranda atitinkama pareiga išlaidų padidinti ([CK 3.200](#) straipsnis). Teisė reikalauti išlaidų už ankstesnį laikotarpį pripažįstama tik tuo atveju, kai išlaidų privalantis mokėti asmuo nevykdė tokios pareigos. Byloje nekonstatuota, kad ieškovė atsakovui reikalaujanti padidinti išlaidų reikėdė anksčiau nei kreipdamasi į teismą su ieškiniu, todėl padidintas išlaidas iš atsakovo pagrįstai priteistas būtent nuo šios datos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-70-969/2018](#)).
  - 14.2. Byloje apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai priteisė išlaidų nuo teismo nutarties įsiteisėjimo dienos, bet ne nuo kreipimosi į teismą su ieškiniu dienos.
15. Atsakovas atsiliepimu į ieškovės kasacinį skundą prašo palikti nepakeistas Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 8 d. ir 2022 m. kovo 22 d. nutartis. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais esminiais argumentais:

Teismų praktikoje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gruodžio 10 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. [3K-3-529/2014](#)) nurodyta, kad didesnis išlaidas nepilnamečiam vaikui turi būti mokamas nuo ieškinio dėl išlaidų padidinimo pareiskimo dienos ir turtinės vaiko teisės į didesnę išlaidų prielaidą egzistuoja jau kreipimosi į teismą metu, o teismo sprendimu tokia teisė tik patvirtinama. Tačiau, atsakovo nuomone, šia teismų praktika byloje negalėjo būti remiamasi, nes atsakovas yra tinkamai užtikrinęs vaiko poreikių tenkinimą ir teismams nebuvo pagrindo pakeisti (padidinti) nepilnamečiam vaikui priteistą išlaidų.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bylos nagrinėjimo kasacine tvarka ribų

16. Pagal [CPK 353](#) straipsnio 1 dalį kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskustus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Toks bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribų (ir kartu kasacinio proceso paskirties) apibrėžimas reiškia, kad kasacinis teismas sprendžia šimtinais teisės klausimais, be to, tik tokius klausimus, kurie yra tiesiogiai iškelti kasaciniame skunde (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-384-916/2019](#), 36 punktas; 2022 m. rugsėjo 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-203-969/2022](#), 23 punktas).
17. Byloje nustatyta, kad Vilniaus miesto apylinkės teismas 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 patvirtino sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių ir sutarties 2.2 punkte nustatė materialinio išlaidų vaikui teikimo tvarką, pagal kurią L. G. įsipareigojo mokėti sūnui M. G. išlaidų po 150 Eur kiekvieną mėnesį mokamomis periodinėmis išmokomis nuo 2015 m. rugsėjo 26 d. iki vaiko pilnametystės. Ieškovė, kreipdamasi į teismą šioje byloje, prašė teismo padidinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 nustatytą išlaidų nuo 150 Eur iki 350 Eur kiekvieną mėnesį mokamomis periodinėmis išmokomis nuo kreipimosi su ieškiniu į teismą dienos iki sūnaus pilnametystės. Vilniaus regiono apylinkės teismas 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimu pakeitė Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 patvirtintos sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių 2.2 punktą ir nusprendė priteisti iš ieškovo nepilnamečiam vaikui išlaikyti po 350 Eur kiekvieną mėnesį mokamų

periodinių išmokų nuo uo iekinio padavimo teisme dienos (2019 m. spalio 8 d.) iki nepilnameio vaiko pilnametystės, šių sumų indeksuojant kasmet Vyriausybės nustatyta tvarka; nepilnameio vaiko išlaikymo lėšų tvarkytoja užufruoto teise paskyrė vaiko motiną I. Z. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. kovo 8 d. nutartimi pakeitė Vilniaus regiono apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimą, nurodydama, kad iš ieškovo nepilnameiam vaikui išlaikyti priteistina po 230 Eur, mokamų nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo įsigaliojimo dienos kiekvieną mėnesį periodinėmis išmokomis iki vaiko pilnametystės, šių sumų indeksuojant kasmet Vyriausybės nustatyta tvarka, o lėšų tvarkytoja užufruoto teise paskiriant vaiko motiną I. Z.

18. Ieškovo, nesutinkama su apeliacinės instancijos teismo sprendimu, kasaciniame skunde nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias padidinto išlaikymo priteisimo momentą. Iš esmės kasaciniu skunde ieškovė kelia [CK 3.201](#) straipsnio 1 dalies nuostatų taikymo ir aiškinimo klausimų. Šis teisės klausimas yra kasacinio nagrinėjimo dalykas, todėl dėl jo pasisakytina šioje byloje.

Dėl teismo sprendimų priteisto didesnio išlaikymo mokėjimo pradžios momento

19. Tėvai privalo materialiai išlaikyti savo nepilnamečius vaikus ([CK 3.192 straipsnio](#) 1 dalis). Vaikų išlaikymas (išlaikymo teikimo tvarka, forma ir dydis) pirmiausia yra tėvų susitarimo reikalas ([CK 3.192](#) straipsnio 1 dalis, 3.193 straipsnis). Tėvams nesusitarus dėl nepilnamečio vaiko išlaikymo ar nevykdam pareigos išlaikyti savo vaiką, yra galimas teisminės valdžios įsikišimas į šią tėvų ir vaikų turinių teisių santykių sritį, t. y. teismas gali priteisti nepilnamečiams vaikams išlaikymą ([CK 3.194 straipsnis](#)).
20. [CK 3.201](#)

straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teismas gali pagal vaiko, jo tėvo (motinos) arba valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos ar prokuroro ieškinį sumažinti arba padidinti priteisto išlaikymo dydį, jeigu po teismo sprendimo, kuriuo buvo priteistas išlaikymas, priėmimo iš esmės pasikeitė šalių turinė padėtis.

21. Pirmiau įvardytos materialiosios teisės normos patvirtina, kad tėvų turinės padėties pasikeitimas gali būti pagrindas peržiūrėti (pakeisti) teismo procesiniu sprendimu priteisto išlaikymo dydį. Teismo procesiniu sprendimu priteisto išlaikymo dydis gali būti peržiūrėtas (pakeistas) įvykus esminiam tėvų turinės padėties pasikeitimui, taip pat pasikeitus nepilnamečio vaiko poreikiams.
22. Teismo sprendimo įsiteisėjimas sukelia *res judicata* (galutinis teismo sprendimas) galia, reikšiančią, kad šalis ir kiti dalyvavę byloje asmenys, taip pat jų teisių perėmėjai nebegali iš naujo pareikšti teisme tų pačių ieškinių reikalavimų tuo pačiu pagrindu, taip pat kitoje byloje ginčyti teismo nustatytus faktus ir teisinius santykius ([CPK 279 straipsnio](#) 4 dalis). Vis dėlto ši taisyklė nėra absoliuti: pagal [CPK 279 straipsnio](#) 5 dalį, jeigu įsiteisėjęs teismo procesinis sprendimas, kuriuo priteistos periodinės išmokos, iš esmės pasikeičia aplinkybės, turinčios įtakos išmokų dydžiui ar jų trukmei nustatyti, tai kiekviena šalis turi teisę, pareikšdama naują ieškinį, reikalauti pakeisti išmokų dydį bei terminus. Pažymėtina, jog tokiems procesiniams sprendimams, pasižymintiems *res judicata* galios neįgyjimo ypatumu, priskiriami ir teismų procesiniai sprendimai dėl išlaikymo nepilnamečiams vaikams priteisimo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 16 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-395-313/2018](#) 24, 34 punktus; 2021 m. lapkričio 4 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-432-421/2021](#) 29 punktą). Šios taisyklės taikytinos ir tais atvejais, kai vaikų išlaikymo klausimas buvo išspręstas teismo patvirtinta sutartimi dėl santuokos nutraukimo teisių pasekmių.
23. Kasacinis teismas yra pažymėjęs, kad kol nepriimtas naujas teismo sprendimas dėl išlaikymo dydžio pakeitimo, galioja tas teismo sprendimas, kuriuo išlaikymas priteistas. Patenkinus ieškinį dėl išlaikymo dydžio pakeitimo, asmens prievolė, nustatyta pirmiau priimtu teismo sprendimu, pakeičiama, o šio pakeitimo pagrindas – naujas teismo sprendimas. Taigi vaiko išlaikymo prievolės pasikeitimo pradžia paprastai laikytinas teismo sprendimo, kuriuo prievolė pakeista, įsiteisėjimo momentas, nustatytas pagal tai, kurios instancijos teismas priėmė galutinį sprendimą. Kita vertus, kasacinis teismas nurodė, kad tai yra tik bendroji taisyklė, kuri gali turėti išimčių – tai, jog [CK 3.201](#) straipsnyje *expressis verbis* (aiškiais žodžiais; tiesiogiai) išimčių nenustatyta, savaime nereiškia, kad jos negali būti taikomos, jeigu išimtinio reglamentavimo pagrindas gali būti konstatuojamas remiantis bendraisiais šėmos teisės principais ir atsižvelgiant į analizuojamos normos esmę ([CK 3.3, 3.4](#) straipsniai). Dėl to, atsižvelgiant į tai, kad [CK 3.201](#) straipsnyje reglamentuojami visiškai priešingus teisinius padarinius turintys santykiai, t. y. vaiko išlaikymo prievolė gali būti pakeista tiek ją padidinant, tiek sumažinant, šios normos aiškinimas ir taikymas gali skirtis priklausomai nuo ginčo santykių pobūdžio (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-24/2013](#)).
24. Kasacinis teismas, sprenddamas klausimą dėl teismo sprendimu priteisto didesnio išlaikymo mokėjimo pradžios momento, yra nurodęs, kad išlaikymo prievolės pradžios momentas [CK](#) nereglamentuojamas, todėl, pareiškus ieškinį [CK 3.201](#) straipsnyje įtvirtintu pagrindu, reikalinga įvertinti, kokio teisinio rezultato – išlaikymo sumažinimo ar padidinimo – juo siekiama. Aiškinant ir taikant [CK 3.201 straipsnio](#) nuostatas atsižvelgtina ne tik į konkrečias bylos aplinkybes, bet turi būti vadovaujamasi prioritetinės vaiko teisių ir interesų apsaugos ir gynybos principu ([CK 3.3](#) straipsnio 1 dalis), taip pat teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principais ([CK 1.5](#) straipsnis). Turtinės vaiko teisės į didesnį išlaikymą priklauso egzistuoja jau kreipimosi į teismą metu, o teismo sprendimu tokia teisė tik patvirtinama. Dėlto didesnis išlaikymo mokėjimo pradžios momentas nustatytas prioritetai teikiant vaiko interesams ir vadovaujantis [CK 3.200](#) straipsnyje įtvirtinta bendrąja taisykle. Didesnis išlaikymas priteistas nuo kreipimosi į teismą su ieškiniu dėl išlaikymo padidinimo dienos, o ne nuo sprendimo, kuriuo patenkinas toks ieškinys, įsiteisėjimo dienos. Priešingas aiškinimas sudarytų sąlygas nepagrįstai apriboti vaiko teisę į didesnį išlaikymą, o atsakovui sudarytų paskatą bylinėti, nes bylinėjimosi laikotarpiu pareiga mokėti didesnį išlaikymą nekiltų (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gruodžio 10 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-529/2014](#)).
25. Nagrinėjamoje byloje Vilniaus regiono apylinkės teismas, 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimu pakeisdamas Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 patvirtintos sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių 2.2 punktą, nusprendė priteisti iš ieškovo nepilnamečiam vaikui išlaikyti po 350 Eur kiekvieną mėnesį mokamų periodinių išmokų nuo ieškinių padavimo teisme dienos (2019 m. spalio 8 d.) iki nepilnamečio vaiko pilnametystės, o Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. kovo 8 d. nutartimi pakeitė šį Vilniaus regiono apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimą, nurodydama, kad iš ieškovo nepilnamečiam vaikui išlaikyti priteistina po 230 Eur, mokamų nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo įsigaliojimo dienos kiekvieną mėnesį periodinėmis išmokomis iki vaiko pilnametystės, šių sumų indeksuojant kasmet Vyriausybės nustatyta tvarka, o lėšų tvarkytoja užufruoto teise paskiriant vaiko motiną I. Z. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, netenkindama ieškovės prašymo išaiškinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 8 d. nutarties nurodė, kad, Vilniaus apygardos teismui 2022 m. kovo 8 d. priėmus nutartį, įsigaliojo Vilniaus regiono apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimas, kuriuo nuspręsta pakeisti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. liepos 21 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. 2YT-28090-1044/2107 patvirtintos 2017 m. birželio 12 d. Sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių 2.2 papunktį, todėl atsakovas, vykdydamas apeliacinės instancijos teismo priimtą procesinį dokumentą, privalo teikti išlaikymą po 230 Eur nuo 2022 m. kovo 8 d.
26. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į pirmiau aptartą kasacinio teismo praktiką, nagrinėjamoje byloje nustatytas aplinkybes, pripažįsta pagrįstais ieškovės kasaciniame skunde išdėstytus argumentus ir nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas, nusprenddamas, kad atsakovui pareiga teikti didesnį išlaikymą kilo nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo įsigaliojimo dienos, netinkamai aiškino ir taikė [CK 3.201 straipsnio](#) 1 dalį, neatsižvelgė į tai, kad turinė vaiko teisė į didesnį išlaikymą atsirado nuo kreipimosi į teismą momento, o kitoks didesnio išlaikymo mokėjimo pradžios momento nustatymas pažeistų vaiko interesus ir neatitiktų [CK 3.200](#) straipsnyje įtvirtintos bendrosios taisyklės, kad išlaikymas priteisiamas nuo teisės į išlaikymą atsiradimo dienos.

Dėl bylos procesinės baigties

27. Apibendrinama nurodytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylą nagrinėjęs apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias teismo sprendimu priteisto didesnio išlaikymo mokėjimo pradžios momento nustatymą. Kadangi nagrinėjamoje byloje nereikia nustatyti naujų faktinių aplinkybių, teismo padaryta teisės taikymo klaida gali būti pašalinta kasaciniame teisme, todėl keistina Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 8 d. nutarties dalis, kuria nuspręsta nepilnamečiam vaikui išlaikyti priteisti po 230 Eur, mokamų nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo įsigaliojimo dienos kiekvieną mėnesį periodinėmis išmokomis iki vaiko pilnametystės, nurodant, kad nepilnamečiam vaikui išlaikyti priteisti 230 Eur mokami kiekvieną mėnesį periodinėmis išmokomis nuo ieškinių padavimo dienos (2019 m. spalio 8 d.) iki sūnaus pilnametystės, šių sumų indeksuojant kasmet Vyriausybės nustatyta tvarka; sūnaus išlaikymo lėšų tvarkytoja užufruoto teise paskiriant vaiko motiną; kita apeliacinės instancijos teismo nutarties dalis paliktina nepakeista ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 1 dalies 1, 2 punktai). Nustačius, kad Vilniaus apygardos teismas netinkamai nustatė padidinto išlaikymo mokėjimo pradžios momentą, kaip nepagrįsta naikintina ir Vilniaus apygardos teismo kovo 22 d. nutartis dėl Vilniaus apygardos teismo 2022 m. kovo 8 d. nutarties išaiškinimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

28. Jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą ([CPK 93 straipsnio](#) 5 dalis).
29. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad nagrinėjamam atveju byloje spęstas tas atsakovui apeliacinės instancijos teismo sprendimu nustatytos pareigos teikti išlaikymą nepilnamečiam vaikui momento nustatymo klausimas, o šioje byloje šaly buvo pareiskusios ir daugiau turinių reikalavimų, kurių išsprendimas nesudarė šios bylos kasacinio nagrinėjimo dalyko, nusprendžia, kad teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principus nagrinėjamam atveju labiausiai atitiktų bylinėjimosi išlaidų patirtų apeliaciniame procese, nepersikirstymas. Dėl to teisėjų kolegija apeliacinės instancijos teismo priteisto bylinėjimosi išlaidų atlyginimo nepersikirsto.
30. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, iš antrosios šalies priteisiamas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas ([CPK 93 straipsnio](#) 1, 2 dalys).
31. Šiuo atveju prašymą priteisti bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą pateikė ieškovė. Atsižvelgiant į tai, kad visas ieškovės kasacinis skundas tenkinamas, bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimas priteistas ieškovei iš atsakovo.
32. Ieškovė prašo priteisti jai iš atsakovo 1609,30 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą. Prie prašymo pridėti šių išlaidų realumą patvirtinantys įrodymai. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad ieškovės prašomos priteisti bylinėjimosi išlaidos neviršija Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. IR-85 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinės bylos priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio (teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymo Nr. IR-77 redakcija) 7 ir 8.12 punktuose nurodyto rekomenduojamo priteisti užmokesčio, konstatuoja, kad ieškovės prašymas dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo tenkinamas.
33. Kasaciniame teisme pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, nebuvo rengiama, todėl šių išlaidų atlyginimo klausimas nesprenžiamas ([CPK 96](#) straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Pakeisti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 8 d. nutarties dalį, kuria nuspręsta nepilnamečiam vaikui išlaikyti priteisti po 230 Eur, mokamų nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo įsigaliojimo dienos kiekvieną mėnesį periodinėmis išmokomis iki vaiko pilnametystės, ir ją išdėstyti taip:

„Priteisti iš ieškovo L. G. (asmens kodas: (*duomenys neskelbtini*)) materialinį išlaikymą sūnui M. G. (a. k. (*duomenys neskelbtini*)) išlaikyti po 230 (du šimtus trisdešimt) Eur, mokamų kiekvieną mėnesį periodinėmis išmokomis nuo ieškinių padavimo teismui dienos (2019 m. spalio 8 d.) iki sūnaus pilnametystės, šių sumų indeksuojant kasmet Vyriausybės nustatyta tvarka; sūnaus išlaikymo lėšų tvarkytoja užufruoto teise paskiriant I. Z. (a. k. (*duomenys neskelbtini*)))

Kitą Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 8 d. nutarties dalį palikti nepakeista.

Paraiškinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 22 d. nutartį. Priteisti ieškovei I. Z. (a. k. (*duomenys neskelbtini*)) iš atsakovo L. G. (a. k. (*duomenys neskelbtini*)) 1609,30 Eur (vieną tūkstantį šešis šimtus devynis Eur 30 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo. Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Grabinskas

Gediminas Sagatys

Egidija Tamošiūnienė